Työntekijän sananvapaus ja lojaalisuusvelvollisuus

Lojaalisuusvelvollisuus sananvapauden rajoittajana

Aki Ollila | Defensor Legis 1/2021

TIIVISTELMÄ

Työntekijän lojaalisuusvelvollisuus perustuu osaksi työsopimuslakiin ja osaksi työsopimukseen. Tietyissä tilanteissa sen sisältöön vaikuttavat perusoikeudet, kuten sananvapaus. Lojaalisuusvelvollisuus rajoittaa työntekijän sananvapautta, mutta rajoituksia ei voida palauttaa yksistään työsopimuslain säännökseen, vaan ne tulee johtaa tulkinnallisesti työsopimuksesta.

SANANVAPAUS

- Turvattu perustuslain 12.1 §:ssä.
- Oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.
- Koskee jokaista, kansalaisuudesta riippumatta.

Kaksi puolta:

Konkreettinen puoli
Miten sananvapaus toteutuu käytännössä ja miten se turvataan.

Kuvitteellinen puoli
Sananvapauden merkitys demokraattisessa yhteiskunnassa ja avoimessa keskustelussa.

LOJAALISUUSVELVOLLISUUS

- Perustuu osaksi työsopimuslakiin (TSL 3:1, 2. virke).
- Perustuu myös työsopimukseen sopimusoikeudellisena periaatteena.
- Työntekijän tulee välttää kaikkea, mikä on ristiriidassa hänen asemassaan olevalta työntekijältä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa.
- On yksi lojaliteettiperiaatteen ilmentymismuodoista.

Suhde sananvapauteen

- Lojaalisuusvelvollisuuden katsotaan rajoittavan työntekijän sananvapautta.
- TSL 3:1:n 2. virke on kuitenkin hyvin avoin ja tulkinnanvarainen.
- Siksi rajoituksia ei voida palauttaa yksistään lakiin, vaan ne tulee johtaa tulkinnallisesti työsopimuksesta.

PERUSOIKEUKSIEN RAJOITTAMISEN YLEISET EDELLYTYKSET

- Perustuslakivaliokunnan mukaan perusoikeuksien rajoittamiselle on tietyt yleiset edellytykset.
- Esimerkiksi täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen tulee täyttyä.
- PL 12.1 §:n 2. virke on sääntelyvaraus: lailla voidaan antaa tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä, mutta se ei sellaisenaan oikeuta rajoittamaan sananvapautta.

PÄÄTELMÄ

Työntekijän lojaalisuusvelvollisuus rajoittaa sananvapautta, mutta rajoituksia ei voida palauttaa yksistään työsopimuslakiin. Ne tulee johtaa tulkinnallisesti työsopimuksesta.